

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. Grmela Ügyvédi Iroda, ügyintéző: dr. Grmela Zoltán ügyvéd által képviselt felperesnek a jogtanácsos által képviselt Magyar Energia Hivatal (1081 Budapest, II. János Pál pápa tér 7., Hiv. sz.: ...) alperes ellen energiaügyben hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt indult perében a Fővárosi Bíróság 2011. évi november hó 03. napján kelt 23.K.31.640/2010/16. számú ítélete ellen a felperes által 17. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán az alulírott helyen 2012. évi május hó 09. napján megtartott nyilvános tárgyalás alapján meghozta a következő

Í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest arra, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 30.000 (azaz harmincezer) forint másodfokú perköltséget, valamint az államnak - az illetékügyekben eljáró hatóság külön felhívására - 48.000 (azaz negyvennyolcezer) forint fellebbezési illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az ... Zrt. (a továbbiakban: ...) az alperes 2010. január 25. napján kelt ... számú határozatával jóváhagyott Üzemi és Kereskedelmi Szabályzatának (a továbbiakban: ÜKSZ) 8.5.3.1. fejezet g) alpontja szerint az egy évnél hosszabb távú kapacitásigényeket a beérkezés sorrendjében bírálja el. Amennyiben a szabad kapacitás rendelkezésre áll és nyilvántartásba kerül az igény, az elbírálást követően a hosszútávú kapacitásra vonatkozó szerződést a földgázszállító megkötí.

Az ... írásban bejelentette az alperesnek, hogy az ún. ... import betáplálási pontra négy hosszútávú, egy gázévnél hosszabb időre szóló kapacitás-lekötési igény érkezett, amelyek jelentősen meghaladják a 2010. július 1-je után rendelkezésre álló szabad kapacitást. Erre és a vonatkozó jogszabályi rendelkezésekből fakadó anomáliákra figyelemmel kérte az alperes állásfoglalását. A bejelentés alapján az alperes hivatalból indított hatósági eljárást, amelynek során megállapította, hogy a ... vezetékre beérkezett hosszútávú kapacitás-lekötési igények mintegy két és félszeresét teszik ki a rendelkezésre álló szabad kapacitásnak. A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 114.§-ának (1) bekezdése alapján 2010. február 22. napján hozott határozatának I. pontjában kötelezte az ...-t, hogy a 2010/11. gázév hosszútávú kapacitás-lekötései során a ... vezetékek szabad kapacitására vonatkozó igények kielégítésénél a következők szerint járjon el:

1. Az egy évnél hosszabb időszakokra szóló igények 2010/11-es gázévre eső részének lekötését tegye lehetővé a vezetékek szabad kapacitásának 80%-áig az ÜKSZ 8.5.3.1. fejezet g) pontja szerint eljárva, azaz az igények beérkezésének sorrendje szerint.
2. A vezetékek szabad kapacitásának a maradék 20%-át köteles fenntartani a 2010/11. gázévi éves lekötések folyamatához.

A határozat II. pontjában az alperes visszavonta a határozattal jóváhagyott ÜKSZ 8.5.3.1. fejezet g) pontjának jóváhagyását és előírta, hogy a hosszútávú kapacitásallokációra, valamint a tényleges lekötésekre a 2011/12. gázévvál kezdődő időszakokra a III. pont szerint átdolgozott feltételeknek megfelelően kerüljön sor. A határozat III. pontjában az alperes arra kötelezte az ...-t, hogy az ÜKSZ-nek a hosszútávú kapacitás-lekötésekről szóló 8.5.3.1. fejezetét a földgázkereskedők bevonásával dolgozza át és 90 napon belül nyújtsa be jóváhagyásra. A határozat indokolása szerint a kapacitás-lekötési igények és a rendelkezésre álló szabad kapacitások aránya által jelzett hálózati torlódás a többi kereskedő felhasználói vonatkozásában kétségesse teszi az ellátásbiztonság fenntarthatóságát. Ezért a szabad kapacitásnak csak 80%-a köthető le, míg 20%-át fennt kell tartani a többi kereskedő éves lekötései érdekében azért, hogy több piaci szereplő biztosíthassa felhasználói ellátását, amely követelmény a földgázpiaci versenyt erősíti. A jelentős túligényléssel előállt helyzet ráirányította a figyelmet arra, hogy a hatályos ÜKSZ-nek az egy évnél hosszabb időtartamú kapacitás-lekötést szabályozó eljárása, azaz a torlódás kezelési eljárás sérti a piaci verseny fejlődését és az új piaci belépők piacra lépésének elősegítésére vonatkozó törvényi követelményeket, ezért azt hivatalból vissza kellett vonni.

A felperes keresetében a határozat I. és II. pontjainak hatályon kívül helyezését kérte. Kereshetőségi jogát a földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvény (a továbbiakban: Get.) 110.§-ának (3) bekezdésére alapította, amely szerint a jóváhagyott ÜKSZ vonatkozó előírásait az engedélyesek, a földgáztermelők, a rendszerhasználók és a felhasználók kötelesek betartani. Álláspontja szerint e rendelkezés önmagában megalapozza a felsoroltak kereshetőségi jogát az ÜKSZ bármilyen módosításával kapcsolatban. Közvetlen és nyilvánvaló érdekeltsége

körében arra hivatkozott, hogy a 2011/2012. gázévre vonatkozóan hosszútávú kapacitásigényt nyújtott be a ... vezeték szabad kapacitására vonatkozóan. Az ekkor hatályos ÜKSZ szerint a szabad kapacitások 100%-át lehetett lekötni egy évnél hosszabb időszakra is, mégpedig érkezési sorrend szerinti elsőbbségi szabállyal. Konkrét és egyedi jogsérelmet okoz számára az, hogy az alperes határozatával beavatkozott a közte és az ... közötti szerződéskötési folyamatba, és megakadályozta azt, hogy a határozat szerinti korlátozástól mentes hosszú távú kapacitás-lekötési szerződés jöjjön létre. A határozat sérti a Get. 110.§-ának (3) és (4) bekezdéseit, 126.§-ának d) és g) pontjait, valamint a Ket. 1.§-ának (4) bekezdését, de a jogállamiság alapvető követelményébe, a jogbiztonság elvébe is ütközik.

Az alperes ellenkérelmében elsődlegesen a felperes keresetőségi jogának hiánya, másodlagosan a kereset megalapozatlansága miatt a kereset elutasítását kérte. Eseti döntésekre hivatkozással állította, hogy a felperes igényérvényesítési lehetőségét csak közvetlen jogi érdekeltség alapozhatja meg. Hangsúlyozta, hogy a felperesnek lekötött kapacitása, azaz nyilvántartott kapacitása volt, érvényes kapacitás-lekötési szerződése azonban nem.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét elutasította. Indokolása szerint a határozat keresettel támadott rendelkezései a felperesre közvetlen kihatással nincsenek, a felperes jogainak, kötelezettségeinek körét közvetlenül nem érintik, azok kizárólag az ... rendszerirányítót kötik, neki kell az alperes által meghatározott rend szerint az igényeket kielégíteni. Ezek a szabályok kihatással lehetnek ugyan a felperes érdekeire, ez a hatás azonban csak közvetett, a felperes jogi helyzetét direkt módon nem befolyásolja. A határozat a felperes igényéről konkrétan nem rendelkezik, erről az ...-nek kell majd döntenie. A határozat rendelkezése és a felperes jogi helyzete között tehát közvetlen kapcsolat nincs. Hangsúlyozta, hogy továbbra is irányadó az EBH.2004.1100. szám alatt közzétett eseti döntésben foglalt elvi állásfoglalás, amely szerint a gazdasági érdekeltség közvetlen jogi érdeknek nem minősíthető. Megjegyezte, hogy a felperes szolgáltatói szerződést vagy a források biztosítására megkötött megállapodást nem mutatott be. A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 3.§-ának (1) bekezdése szerinti érdekeltség hiányában a felperesnek nincs keresetőségi joga, emiatt keresete érdemben nem bírálható el.

A felperes fellebbezésében az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára való utasítását kérte. Előadta, hogy a határozat támadott rendelkezései a Get. 110.§-ának (4) bekezdésébe és 127.§-ának b) pontjába ütközik. Az alperesnek akkor van joga az ÜKSZ módosítására, ha azt a rendszerirányító az alperes kötelező határozata ellenére sem módosítja. A határozat I. és II. pontjai felülírják az ÜKSZ hatályos szabályait, ezért azok szabályalkotásnak és nem feltételkötésének tekintendők. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság, aki már magát a határozatot sem értette teljesen, kereseti kérelmével érdemben nem is foglalkozott. Állította, hogy mint rendszerhasználónak joga volt kapacitás-lekötési igényt benyújtani a szabad

kapacitás 100%-ára, valamint egy évnél hosszabb időtartamra is. A határozat I. pontja a kapacitás-lekötési jogát a szabad kapacitások 80%-ára, míg a II. pontja a több évre szóló kapacitás lekötési jogát egy évre korlátozta. Az alperes döntése tehát konkrét és közvetlen jogát korlátozta, így igenis van jogi érintettsége a határozattal kapcsolatban, közvetlen és nyilvánvaló jogi érdeke nem kétséges. A jogsérelem bekövetkeztéhez nem volt szükség az igényelt kapacitásokra vonatkozó szerződés létrejöttére, mert a jogsérelmet az okozta, hogy az alperes beavatkozott a szerződéskötési folyamatba. Álláspontja szerint a határozat a címzettjénél szélesebb kört érint, hiszen az ÜKSZ rendelkezései nemcsak az ...-t, hanem az összes rendszerüzemeltetőt és rendszerhasználót kötik. A Get. 110.§-ának (3) bekezdésében felsorolt érintettek pedig az ÜKSZ bármilyen módosításával kapcsolatban rendelkeznek keresetőségi joggal, hiszen számukra nem közömbös, hogy az ÜKSZ általában hogyan módosul még akkor is, ha az adott pillanatban a módosított szabály nem jelent konkrét érdeksérelmet, de a jövőben azt keletkeztethet. Álláspontja alátámasztására hivatkozott a Legfelsőbb Bíróság Kfv.III.37.755/2010/5. számú végzésében (a továbbiakban: LB döntés) kifejtettekre. Ebből kiindulva mindazok, akik részt vettek és a törvény erejénél fogva jogosultak voltak részt venni az ÜKSZ kidolgozásában, azok ügyfélnek minősülnek az ÜKSZ jóváhagyása iránti eljárásban is, és keresetőségi joggal is rendelkeznek. Hangsúlyozta, hogy földgáz kereskedelmi engedélyes, és a földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvény rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 19/2009. (I.30) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vhr.) 116.§-ának (2) bekezdés d) pontja szerint pedig a földgáz kereskedelmi engedélyesek részt vesznek a Szabályzati Bizottság munkájában. Jelen esetben a kereskedelmi engedélyesek képviselőjében az egyik munkavállalója vett részt a Szabályzati Bizottság munkájában, amit szükség esetén igazolni is tud. Ezért kifogásolta azt is, hogy az elsőfokú bíróság nem értesítette a perbe való beavatkozás lehetőségéről azokat, akik a Szabályzati Bizottság munkájában részt vettek.

A fellebbezéssel szembeni ellenkérelmében az alperes az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Állította, hogy az ... kötelezettsége volt a kapacitásoknak a határozatban meghatározott módon történő értékesítése, a felperes keresetőségi jogát megalapozó közvetlen jogot vagy kötelezettséget tehát nem írt elő. A határozat felperesre gyakorolt hatása csak közvetett, a felperes igényéről konkrétan nem rendelkezett. Álláspontja szerint a Get. 110.§-ának (3) bekezdése nem ad általánosságban keresetőségi jogot mindazoknak, akiknek az ÜKSZ-t be kell tartania. Érvelése szerint bármikor beavatkozhat a meglévő szabályrendszerekbe az ÜKSZ-ről szóló döntéssel, akár a kapacitás-lekötési eljárás folyamatába is. Az LB döntés irányadó nem lehet, a Get. szerinti véleményezési jogkör ugyanis nem azonos az LB döntés alapját képező, a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény (a továbbiakban: Vet.) szerinti egyeztetési kötelezettséggel.

A felperes fellebbezése nem alapos.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253.§-ának (3) bekezdése alapján a fellebbezési kérelem és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között vizsgálta. Ennek során megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló peradatok megfelelő értékelésével, helytállóan tárta fel a jogvita elbírálásához szükséges tényállást, és azt a vonatkozó jogszabályi rendelkezések megfelelő értelmezésével összevetve helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a felperes keresetét - keresetőségi jog hiányában - el kell utasítani. Kifejtett indokaival a másodfokú bíróság maradéktalanul egyetért, ezért azt nem ismétli meg. A fellebbezésben foglaltakra tekintettel a következőket hangsúlyozza.

A Pp. 324.§-ának (1) bekezdése alapján a közigazgatási határozat felülvizsgálata iránti perekben is érvényesül a Pp. 3.§-ának (1) bekezdésében megfogalmazott azon általános perrendi szabály, miszerint a bíróság a polgári ügyek körében felmerült jogvitát csak a vitában érdekelt fél által előterjesztett kérelem esetén bírálja el. Ez a jogvitában való érdekelttség alapozza meg a perindításra jogosult fél keresetőségi jogát. A Ket. 109.§-ának (1) bekezdése értelmében a határozat bírósági felülvizsgálata csak jogszabálysértésre hivatkozással kérhető. Ezért a közigazgatási perben a keresetőségi jog azt jelenti, hogy a fél a keresetében megjelölt jogszabálysértés vonatkozásában jogosult a határozatot támadni. A keresetőségi jog a per tárgya és a fél közötti anyagi jogi kapcsolatra vonatkozik, akkor áll fenn, ha a felperesnek közvetlenül és nyilvánvalóan kimutatható a közte és az alperes közötti közjogi jogviszonyban megmutatkozó jogi érintettsége. Igényérvényesítési lehetősége tehát akkor van, ha a határozat támadott rendelkezésével, illetve a megjelölt jogszabálysértéssel összefüggésben van közvetlen jogi érintettsége.

A határozat felperes által vitatott rendelkezései a felperesre közvetlen kihatással nincsenek; meglévő jogát nem vonja el, nem korlátozza, kötelezettséget nem ír elő, meglévő kötelezettségét sem teszi terhesebbé. A határozat kizárólag az ...-re vonatkozó rendelkezéseket tartalmaz, az ... által követendő eljárást határozza meg. A felperes elismerte, hogy nem kötött szerződést az ...-szel. Mivel pedig nem szerződéses partnere az ...-nek, ezért arról sincs szó, hogy az alperes a kettőjük között fennálló szerződéses kapcsolatot szabályozta volna, és ezáltal az mindkettőjükre, így - külön nevesítés nélkül is - a felperesre is vonatkozna. Kétségtelen, hogy az alperesi előírások kihatással lehetnek a felperes érdekeire is, ám - a fentiek szerint - ez a hatás nem közvetlen, a határozat rendelkezése csak az ... eljárásán keresztül hat ki a felperes helyzetére. A felperes anyagi jogi legitimációjának feltétele, azaz a közjogi jogviszonyban mutatkozó jog vagy jogos érdek sérelme így nem mutatható ki, az alperes határozatával összefüggésben ő nem minősül közvetlenül érintettnek. Ennek hiányában viszont a felperes keresetőségi joga nem állapítható meg a határozat vitatott rendelkezéseivel kapcsolatban.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint a felperes által hivatkozott LB döntés iránymutatásul nem szolgálhat egyrészt azért, mert a Legfelsőbb Bíróság a Kfv.IV.37.447/2008/9. számú ítéletében attól teljesen eltérő álláspontra jutott, és

kimondta, hogy a villamos energia kereskedőnek a Pp. 327.§-ának (1) bekezdés a) és b) pontja alapján sincs keresetőségi joga az alperes által hozott, a villamos energia kereskedelmi szabályzat jóváhagyásáról szóló közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránti perben, másrészt azért, mert az LB döntés alapjául szolgáló tényállás releváns pontban tér el a jelen tényállástól; az LB által elbírált esetben a felperes szerződéses jogviszonyban állt a rendszerirányítóval, harmadrészt pedig azért, mert az LB döntés a Vet. alapján vont le következtetéseket, a Get. azonban a Vet.-től eltérően szabályozza a Szabályzati Bizottság működését. A Vhr. 116.§-a értelmében a Szabályzati Bizottság feladata az engedélyesi körök, valamint a földgáztermelők és a felhasználók tevékenységével kapcsolatos rendelkezésekre, szabályokra, valamint azok módosításaira vonatkozó javaslat kidolgozása. Ennek során a Szabályzati Bizottságban résztvevők véleményezési joggal rendelkeznek, vagyis ajánlásokat tesznek meggyőződésük, érdekeik szerint, kifejtik álláspontjukat. A Get. alapján ennek a véleményformálásnak kötőereje nincsen, szemben a Vet. szerinti egyetértést feltételező, (esetleges) megegyezést, kompromisszumot, kölcsönös engedményeket jelentő egyeztetéssel.

A rendszerirányító a Szabályzati Bizottság bevonásával előkészítő munkát végez, az ÜKSZ kidolgozása és jóváhagyásra való benyújtása a rendszerirányító feladata, felelőssége a Get. 110.§-ának (1) bekezdése alapján. A véleményezési jogkör magában hordozza a nézetkülönbségek fennmaradását, ami értelemszerűen azzal járhat, hogy a rendszerirányító által véglegesített javaslat nem minden elemében egyezik meg a Szabályzati Bizottság valamennyi tagjának minden elképzelésével. A rendszerirányítónak ugyanis a Get. 110.§-ának (2) bekezdésében foglalt szempontokra is figyelemmel kell lennie, ami sok esetben nem egyezik az engedélyesi körök érdekeivel. Számukra már maga a rendszerirányító által benyújtott tervezet is sérelmes lehet, így őket hátrányosan fogja érinteni az ÜKSZ alperes általi jóváhagyása. Emellett tény az, hogy a Szabályzati Bizottságban az engedélyesi körök, a földgáztermelők és a felhasználók képviselői vesznek részt. A képviseltek sérelmezhetik a képviselő eljárását is, de végső soron az alperes döntését is. E logika alapján valóban mindenkit megilletne a keresetőségi jog, akikre az ÜKSZ rendelkezése vonatkozik, tehát nemcsak a Szabályzati Bizottságban konkrétan résztvevőket, hanem az általuk képviseltet, vagyis minden engedélyest, minden földgáztermelőt és valamennyi felhasználót is. Lényegében mindenki, aki valamilyen módon is kapcsolódik a földgázhoz, ügyfélnek minősülne az ÜKSZ alperes általi jóváhagyására vonatkozó közigazgatási hatósági eljárásban, és érintettsége révén keresetőségi joggal is rendelkezne. Ezzel lényegében bárki, azaz mindenki keresetőségi jogát elismernénk, legyen az természetes személy, vagy valamilyen gazdasági társaság, más szervezet, földgáz kereskedelmi engedélyes, földgáztermelő, felhasználó. Ez a tágítás azonban teljes mértékben ellentétben áll a Pp. 3.§-ának (1) bekezdésében és a Ket. 109.§-ának (1) bekezdésében foglaltakkal, a keresetőségi joggal rendelkezők lényegében bárkire való kiterjesztése ezért a Vhr. 116.§-ának (2) bekezdéséből nem következik.

A fentiekben túl rámutat még az ítélőtábla arra, hogy a gazdasági érdekesség továbbra sem minősül közvetlen jogi érdeknek. Az esetleges gazdasági hátrány ezért még valós felmerülése esetén sem alapozhatná meg a felperes kereshetőségi jogát, akkor sem tehát, ha az alperes döntése közvetlenül kihatna rá, személy szerint róla, illetve az ő igényéről rendelkezne. E körben a bírói gyakorlat töretlen, amelyet a Közigazgatási-Gazdasági Döntvénytár 2012. 83. szám alatt közzétett azon eseti döntése is igazol, amely szerint az üzleti érdek nem tekinthető önmagában olyan jogi érdekességnek, ami a kereshetőségi jogot megalapozza.

A felperes általánosságban hivatkozott a beavatkozás lehetőségéről való tájékoztatás elmaradására. Az alperes előtti eljárásban kizárólag az ... vett részt ügyfélként, emellett az ítélőtábla a fentiekben kifejtette, hogy önmagában a szabályzati bizottsági tagság nem jelent közvetlen jogi érintettséget, ezért az elsőfokú bíróságnak sem a Pp. 332.§-ának (5) bekezdése, sem a Pp. 54.§-ának (1) bekezdése alapján nem volt tájékoztatási kötelessége.

A kifejtettakra figyelemmel a Fővárosi Ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253.§-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A sikertelenül fellebbező felperes a Pp. 78.§-ának (1) bekezdése alapján köteles az alperes másodfokú perköltségét megfizetni, míg a fellebbezési illetéket a bírósági eljárásban alkalmazandó költségmentességről szóló 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§-ának (2) bekezdése alapján kell viselnie.

Budapest, 2012. évi május hó 9. napján

Borsainé dr. Tóth Erzsébet sk. a tanács elnöke, dr. Vitál-Eigner Beáta sk. előadó bíró,
dr. Matheidesz Ilona sk. bíró

A kiadmány hitelül:
tisztviselő